GLEDALIŠKI LIST

Narodnega gledališča v Ljubljani

1937-38

OPERA

UREDNIK: M. BRAVNIČAR

DOBEIC - SAMEC:

6 **ANČKA**

OPERETA V III. DEJANJIH

Din 2·50

Izhaja za vsako premijero

GLEDALIŠKI LIST
NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI
1937/38 ~ ŠTEV. 6 OPERA UREDNIK: M. BRAVNIČAR

DOBEIC-SAMEC:

ANČKA

PREMIERA 25. NOVEMBRA 1937

Torej nova slovenska opereta! Ni važno, da se imenuje »Ančka«, saj bi se prav tako lahko imenovala »Navihani Čeferin«, ali »Polet v stratosfero«. — Ančka je samo središče in iztočišče vsega početja — zdravo pridno dekle, iznajdljivo in seveda malo zaljubljeno. — Tako se za operetko spodobi, kje bi ostali sicer sentimentalni finali drugega dejanja. — Sploh je v tej opereti porabljenih precej Amorjevih puščic in ob koncu so štirje srečni parčki, ki so namenjeni na ženitovanjsko potovanje — ne na Bled ali celo v Benetke — kaj še — v stratosfero jo mahnejo.

*

Ko človek gleda in posluša tako opereto, se vpraša: kaj je boljšega na inozemskih importiranih podobnih zadevah? Ali je glasba, ali je libreto ali dovtipi? In koncem koncev si odgovori, da je vzeto vse iz enega lonca in da bistvene razlike sploh ni.

Ako ima »Ples v Savoyu« in »Beli konjiček« obilo svojevrstnih dovtipov, potem odlikuje »Ančko« ona lepa čednost, ki se imenuje skromnost, iskrenost in toplota. — Res je, godi se v Zabukovju. — A godilo bi se vse skupaj lahko tudi kjerkoli drugje, v Tirolah ali

na Češkem... Vendar je pa libretist ohranil dovolj značilno našega tržana, majhno življenje majhnih ljudi. — Tudi posrečeni tipi nastopajo, predvsem umetnik-fotograf Čeferin Vinta, vseznalec in faktotum Zabukovja, nadalje oča župan, prekrasni gasilci in reševalci in »Olepševalno društvo« z vsemi svojimi statuti. — Tako se spleta zgodba o Ančki, ki goji rože, da dehte vse tja preko zabukovških travnikov.

Muzika pa je od danes. Ni folklorna, temveč iz širokega sveta... Je prijetna, gladko teče in zaziblje človeka s svojo ljubkostjo.

*

Tako torej je vzcvela na gredici slovenske izvirne operete nova rožica, kateri želimo ob priliki premiere kar najbujnejšo rast.

Ost.

Razgovor s skladateljem »Ančke«

Kaj vas je privedlo med operetne skladatelje?

Človek ima pač konjička, s katerim včasih skoči vstran od svojega vsakdanjega posla. S tovarišem Samcem imava celo istega konjička, zato sva skočila oba v isto smer.

Kdo vama je dal idejo za opereto?

Najbrže bodo gledalci najine operete bolje vedeli odgovor na to vprašanje nego mi dva.

Vajin vzor?

Najin vzor je zadovoljiti občinstvo, a istočasno ohraniti nivo operete na čim večji umetniški višini. Zavedava se, da ni vse dobro, kar je zabavno.

Kako je zasnovana glasba v »Ančki«?

Vodilna misel glasbene zasnove je bila ta, da dam vsaki osebi svojo muziko. Zato boste srečali poleg evropsko usmerjenega

»šlagerja« preprosto in navadno melodijo. In prav te preproste napeve je bilo treba prerešetati s posebno skrbnostjo, predno so dobili zaželjeno obliko. Ako sva hotela s kolego Samcem zadostiti vsem operetnim zahtevam, sva se morala hočeš, nočeš sprijazniti z načelom »Vsakemu svoje!«. Če pomislimo, kakšno raznovrstno občinstvo obiskuje operete — njen uspeh in življenjska doba pa sta odvisna samo od občinstva — tedaj sva si morala staviti težko nalogo, da strneva vse te želje v neskrpucano celoto.

Koliko časa sta delala na tej opereti?

Libreto je bil spisan v treh mesecih (začela sva kmalu po Novem letu), glasba približno v pol leta.

Kako gledate na opereto kot odrsko obliko?

Z libretistom Samcem sva pri oblikovanju najine operete posebno pazila, da se otreseva slabe navlake, da se izogneva neestetskih učinkov in preprečiva njih izkoriščanje. Čeprav je opereta med drugimi odrskimi oblikami prava pastorka, ki jo podcenjujejo in jo večinoma imajo le za molzno kravico, sva

ji skušala izluščiti jedro in ji dati svoj pomen. Opereta je širšemu občinstvu najpristopnejša odrska oblika, ker je po svojem značaju najlahkotnejša. Mnenja sem, da bi morala biti osnovna šola za gledališko vzgojo občinstva. Če padeš že na prvi stopnici, je pot v višje odrske estetske vrednote navadno zaprta. Prav zato naj bo opereta estetsko neoporečna; le takšna opereta doseže svoj smoter. S tovarišem Samcem sva žrtvovala marsikakšen obvezen in običajen efekt in to v korist načelom, ki sem jih že prej omenil. Če sva se zmotila v teh načelih, potem je tudi najina pot zgrešena. Predvsem pa moram podčrtati, da nisva napisala operete, da bi nama dvema ugajala, temveč, da bi bila všeč obiskovalcem gledališča.

Ali imata v načrtu že kakšno novo delo?

Zaenkrat ne, morda pa nama že kmalu spet šine nova misel, ki bo seme novi opereti. To leži zaenkrat še v rokah bodočnosti.

Kje ste študirali glasbo?

Pri živi muziki: v gledališču, pred zvočnikom, v koncertni dvorani. Sem samouk in kot tak sem bil navezan v prvi vrsti na zgoraj naštete »učitelje«.

In sedaj prosim še par življenjepisnih podatkov o skladatelju in o libretistu »Ančke«.

Jaz, Osvald Dobeic sem bil rojen 20. februarja 1914 v Kranju. Sedaj študiram na ljubljanski tehniki (elektrotehniko), moj tovariš

Smiljan Samec pa je bil rojen 11. oktobra 1912 v Trstu in je vpisan na filozofski fakulteti, kjer si je izbral slavistiko za predmet svojega študija.

To je vse, kar vam lahko povem o sebi in o svojem tovarišu Samcu, če hočete zvedeti še kaj, vprašajte najino »Ančko«. Omenite pa, prosim, še to, da mi je opereto inštrumentiral g. Zvonimir Bradić iz Zagreba, insceniral pa jo je ing. arh. Saša Sedlar.

Kaj pravi o libretu libretist?

Kako sem prišel do operete?

Prav za prav še sam ne vem. Iskreno moram namreč priznati, da se nisem z idejo operete prej nikoli pobliže ukvarjal, dasi ne morem tajiti, da se ne bi še nikoli bavil z mislijo odrske stvaritve. Predvsem mi je bila že dolgo na umu komedija, ki je pa nisem vse doslej napisal zgolj zato, ker sem menil, da imam za to še premalo izkušenj, znanja in moči, da bi dal svoji zamisli tako odrsko podobo, kot si jo želim. Sem namreč Goethejevega mnenja, da naj mlad človek ne izčrpuje svojih sil v velikih konceptih, ki jim še ni dovolj kos, marveč naj se spočetka rajši vadi v manjših stvareh, in se le stopnjema povzpenja do širših in težjih nalog, kadar doseže za vsako primerno zrelost.

Ko me je v prvih dneh letošnjega leta obiskal prijatelj Dobeic — ki sem o njem že prej vedel, da se ukvarja z mislijo operete, le da ne najde primernega libreta — sem bil sprva presenečen, potem sem pa njegov predlog sprejel, videč v tem korak — ne vstran, kakor bo morda dejal ta ali oni zagrizen propovedovalec »visoke« umetnosti — temveč vendarle naprej! Zakaj ne bi namreč začel zidati pri tisti stopnici Talijinega oltarja, ki se je večina njenih svečenikov, bodisi zaradi nerazumevanja ali omalovaževanja, izogiba ali celo ob njej spodtika? Če uspem, pomagam deloma zamašiti vrzel, ki je v našem operetnem repertoarju vedno občutneje zevala, saj smo zadnji čas podobno blago le še uvažali — na drugi strani si pa pridobim dragocenih izkušenj, ki si jih človek prisvoji šele na odru in ne v parterju, ali celo samo iz knjige! Obenem bom našel v živi odrski podobi potrdilo ali korekturo, računati pa moram seveda tudi z eventualno negacijo svojih pogledov, nazorov in predstav, ki jih imam o odrskem delu. Prvo, drugo ali tretje bo brez dvoma prineslo razčiščenje v vse moje odrsko pojmovanje. Ti in podobni momenti so me torej pri moji odločitvi privedli do tega, da sem ponudbo sprejel.

Zahteve, ki jih opereta stavlja na libretista, so sicer resda precej mnogovrstne, a niso nepremostljive za človeka, ki ima nekaj verzifikatorske spretnosti, smisel za humor — humor in zopet humor

bo namreč za vse čase prva zahteva dobrega operetnega libreta — in zmožnost vživljanja v neprisiljen in lahkoten operetni žanr.

S prijateljem Dobeicem sva se dela lotila brez odloga. Pisala, pilila, sestavljala, črtala in spet pisala sva nekaj manj kakor tri mesece, dokler se ni libreto pokazal pred nama v taki obliki, da sva mislila, da ustreza v vseh ozirih zahtevam, ki jih nanj na eni strani stavlja publika, na drugi strani pa nivo, ki sva ga za vsako ceno hotela obdržati. Zadnje dni marca sva napravila poslednjo piko in sva libreto nesla v gledališče, da ga poklicani faktorji pregledajo še skozi lupo gledaliških zahtev in ga aprobirajo, ali pa — zavrnejo. Gospod ravnatelj Polič ga je prebral v par dneh in ga je v celoti — sprejel! Prav tako še kmalu nato dramaturg gospod Vidmar. S tem je bil led prebit. Ko je bila potem končno urejena še muzikalna stran, je bila »Ančka« sprejeta v repertoar in — no, danes je pred vami! *Smiljan Samec.*

Iz „Ančke"

PESEM VRTNARJEV

Dokler si mlad in zdrav,
bodi vesel, šegav.
Vleci za nos ves svet,
kakor vsak
vetrnjak
tvojih let!

Če si pa fant vrtnar,
kaj ti vse drugo mar!
Vse skrbi odrini vstran,
s smehom pojdi v beli dan
in glasno zavriskaj v hrib in plan:

Fantje smo pravi!
Svet in svetlo sonce radi imamo vsi.
V božji naravi
pridno delamo od jutra do noči.

Fantje smo pravi!
Če nam v krepkih žilah srčna kri zavre,
ne pomaga, če dekle se v bran postavi,
saj kar samo vleče jo med nas srce.

Fantje smo pravi!
Svet in svetlo sonce radi imamo vsi.
V božji naravi
pridno delamo od jutra do noči.

Fantje smo pravi,
ko v nedeljah rdeča srca snubimo,
in z dekleti v mehki travi
si poljube krademo!

Vsaka šola nekaj stane

Vsaka šola nekaj stane:
mnogo uric neprespanih,
upov, želj zatajevanih,
— vse za prazen nič? —

Sicer res je, da učenje
traja danes vse življenje:
sama muka in trpljenje,
— kdor ga ukani, ta je tič! —

Zato le uči se, muči se in študiraj,
Zato le guli se, žuli se, triumfiraj!

Če si pa odprte glave,
boš brez muke in težave
vzpel se do najvišje slave
— do ministra in še več! —

Prelepa je senčica . . .

Če srce govori,
naj ti usta molčijo,
ker preveč besedi
lahko sproži — adijo!

Roko v ročici z njo
pojdi rajši čez polje,
tja pod širno nebo
— tam boš židane volje! —
Prelepa je senčica javorjeva,
ko sonček spomladi prisije,
pripravna je klopica gabrjeva,
da k srcu se srček privije.
Prelepa je senčica javorjeva,
saj vir nam premnogih slasti je:
vsak zato hiti
naj tja k senčici,
lepi senčici javorjevi!

Prihodnji operni spored

Prva naslednja opera, ki pride v spored našega gledališča bo Čajkovskega »Evgenij Onjegin« v novi zasedbi in pod glasbenim vodstvom N. Štritofa. V glavnih vlogah bodo sodelovali gg.: Oljdekopova, (Golobova), Kogejeva, Španova, Škerjančeva, Banovec, Primožič.

Režijo ima prof. O. Šest.

Lastnik in izdajatelj: Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani. Predstavnik: Oton Župančič. Urednik: Matija Bravničar. Za upravo: Karel Mahkota. Tiskarna Makso Hrovatin. Vsi v Ljubljani.

ANČKA

opereta v treh dejanjih, napisala S. Samec in O. Dobeic, uglasbil O. Dobeic, inštrumentiral Z. Bradić.

Dirigent: D. Žebre. Inscenator: ing. arh. S. Sedlar. Režiser: prof. O. Šest.

Primož Beseda, župan v Zabukovju	M. Simončič
Manica, njegova žena	A. Danilova k. g.
Ančka, upraviteljica rožnih nasadov	I. Ribičeva
Polona, njena gospodinja	Št. Poličeva
Ceferin Vinta, koncesionirani občinski fotograf	D. Zupan
Peter, direktorjev sin	I. Gorski
Simon Smola, inšpektor tvrdke »Jasmin« . . .	B. Peček
Lili, njegova nečakinja, novinarka	V. Smerkolova
Vazilij Bezborasoj, profesor	J. Rus
Vazilij Bezvolosoj, profesor	E. Frelih
Fifi, plesalka	S. Japljeva

Tržani, vrtnarji, gasilci, odbornice »Čepševalnega društva«, otroci i. t. d.

Godi se v Zabukovju, majhnem trgu, kjer ima tvornica rožnega olja »Jasmin« svoje rožne nasade.

Koreograf: P. Golovin.

Športna obleka in letni komplet ge. V. Smerkolove so izdelek modnega salona Korče, Mestni trg 20.

Garderoba izdelana v gledališkem ateljeju, pod vodstvom M. Habičeve in F. Remžkarja.